

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za ostanila plačuje se od štiritopne petiti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnništvo naj se blagovolito pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. vse administrativne stvari.

S hrvatskega političnega bojišča.

Danes se izvrši dolgotrajna razprava o predlogu verifikacijskega odseka hrvatskega deželnega dež. zbora, ki je predlagal, naj se ovrže volitev šestorice opozicijskih poslancev.

Zanimiva, a tudi jako žalostna je bila ta razprava. Razkrila je nečuvne zlorabe, nevrjetna nasilstva in najstrašnejša zastrašenja, s katerimi je vlada dušila glas naroda; razkrila je vsa ona sramotna sredstva, katera naj bi zabranila narodu voliti po svojem prepričanju. Opozicijski govorniki so mirno in trezno podajali dejstva, kakoršna so se zdela doslej možna le v razupiti Galiciji ali pa na Ogerskem. Opozicija je brezobzirno razkrinkovala sedanji vladni sistem, čegar jedini namen je, izriniti iz deželnega zbora vse prave zastopnike naroda, pa nadomestiti jih z izdajicami. Z najhujšim terorizmom, z bajoneti, s puškami, z ječami so delali vladni organi na to, da pride v sabor čim največ madjaronov, in niso se strašili zajsramotnejših sredstev, kakoršna more roditi le domišljija satansko hudobnih sovražnikov. Opozicijska kri je tekla v potokih, trupla ubitih volilcev, ranjenci in ranjenke so pokrivali kraje, kjer so se vršile volitve, in daleč na okoli so se videla goreča poslopja, kazoča kje bije značajni Hrvat občupni boj za svoja narodna, politična prava. Kakor bi drla sovražna vojska skozi hrvatske pokrajine, taki so sledovi po volilnih okrajih.

Nešteto v nebo vprijočih slučajev živinske krutosti madjarskega oz. žništva, surove policije in fanatiziranega vojaštva so navedli opozicijski poslanci ter neovržno dokazali, da so minole hrvatske volitve pravcati evropski škandal. Dokazali so, da je uradnikom na Hrvatskem še vedno vse dovoljeno, da so ondodni uradniki najhujši agitatorji, ki ne uporabljajo le denarja in sleparskih obljub, nego tudi najpodlejšje laži, pa dejanska nasilja. Župane, učitelje, duhovnike, poslanca in druge so podili iz služb ter jih zapirali, pa nečloveško kaznovali, ako so le količkaj delovali za opozicijske kandidate. Vlada je organizovala celo vohunsko vojsko, ki je poslovala prav tako podlo, lažljivo in neumljivo, kakor v starem veku rimski vohuni, tiste najžalostnejše kreature Neronov.

Opozicijski poslanci pa so tudi dokazali, da je pokazal hrvatski narod baš v volilni borbi toliko zavezi in neustrašljivosti, da nalaga ta vzvišeni primer vsakemu rodoljubu dolžnost vstrajati do zadnjega diha v obrani pravic hrvatske domovine. Hrvatje so se baš za minolih volitev izkazali junake, in s spoštovanjem gledamo na nje ter jih stavljamo svojim rojakom v izgled narodne značajnosti.

Opozicijski so debato o nesramnem predlogu verifikacijskega odseka izrabili vsestransko izborno. Škandalozni slučaj, o katerih ni smelo pisati po volitvah vandalsko zatirano opozicijsko časopisje, so se razglasili sedaj toliko korenitejši potom deželnozbornih govorov, in ako je dosegla kaj madjarska večina s svojim predlogom na uničenje šestorice opozicijskih mandatov, je dosegla to, da pozna sedaj ves avstrijski nepristranski svet še natančneje razupiti sistem grofa Hedervarya in sredstva njegovih političnih lakajev. Ves kulturni in objektivno misleči svet obseja z gnevom in z gnušom ta sistem, pa sočustvuje s Hrvati. Tuje, celo narodno nemško časopisje obseja turške razmere v kraljevini Hrvatski, katero hočejo izpremeniti v ogersko provincijo, in praverjeni smo, da madjaronski večini nikakor ni na močialo korist, ako celo sedaj izključuje opozicijske iz sej, ako jim odleguje besedo ter jih hoče s silo ovirati v svobodnem izražanju. Večina, katere jedino sredstvo sta terorizem in krivica, se označuje sama.

Dvomiti ni, da ovrže ta večina danes vso šestorico volitev. Razpisane bodo potem nove, in volitveni boj se začne iz nova. Iz nje se bodo godili žalostno sramotni prizori, a narod hrvatski tudi sedaj ne bo omagal, nego bo zmagovit, kakor je bil, in kakor mora ostati vedno le pravica.

V Ljubljani, 19. avgusta.

Kdo bo novi knezoškof v Gorici? O tem vprašanju pišejo „Agrarier Tagblatt“ z Dunaja sledeče: Liberalni italijanski časopisi si razbijajo glavo, odkar je umrl gorški knezoškof dr. Zorn, koga določita vatican in avstrijska vlada namestnikom. Nepoklicani in neprošeni svetovalci bi najraje videli, da se nastavi pronosovan italijanski

strankar, kakor n. pr. škof Poreča Puljs. Ta njihova srčna želja se pa težko izpolni, kajti odločilni krogi bočejo imeti za vrhovnega pastirja goriške dieceze nepristranskega in resolutnega moža, ki pozna razmere nadškofije natančno in ki je zmožen obeh deželnih jezikov. Kakor se v sicer dobro informovanih krogih zagotavlja, mislijo pred vsemi na osebo c. kr. dvornega kapelana in ravnatelja Augustiaja na Dunaju, dr. Frana Sedeja, in bajè je le od njega odvisno, ali bo imenovan knezoškofom. Dr. Sedej je iz Goriške doma, je star 43 let, je izvršil vse nauke z odiko ter so mu kot deželnemu sinu znane vse politične in narodne razmere korenito. Dr. Sedej je pobožen in učen mož, govori in piše vse moderne jezike in je tudi vseh slovanskih jezikov zmožen.

Državni zbor se letos ne skliče več, ako se ne doseže sprava mej Nemci in Čehi. Vlada si hoče pomagati s svobodnimi naredbami, pa čakati, da se razmere same kako uravnajo. Tako se poroča „Narodnim Listom“ z Dunaja. Iz tega sledi, da se vlada nemških obstrukcionistov boji, da se neče opirati le na slovansko večino, nego da hoče na vsak način vladati Nemci. Ako se vest „N. Listov“ uresniči, pokaže se morda prav kmalu, da je še težje, — ča, celo nemogoče — vladati proti Slovanom.

Veliki nemiri na Češkem so postali tudi polficioznemu „Fremdenblattu“ povod, da očgosa surovo vedenje in fanatično sovraštvo Nemcev. V Hamburgu zboruje prav te dni „interparlamentarna mirovna konferenca“, potegujè se za to, da ponehajo na svetu vse vojne, da se odpravi nepotrebno število vojaštva. Na Češkem pa se baš sedaj vrše vsak dan poboji, napadi in kri se prsliva, kakor v kaki deželi, v kateri divja guerilla-vojna. Zato sta bila v nedeljo radi tega drž. poslanca Herold in Kaftan na Dunaju pri ministerskem predsedniku ter sta ga informovala o dejanskih krivicah, katere morajo trpeti češke manjšine v severni Češki. Deputacija je bila dve uri pri grofa Badeniju ter mu je z akti dokazala, kako nečuvno ščunjejo Nemci proti Čehom ter tudi dokazala kako sramotno ulogo so igrala pri tem oblastva. Dokazala sta z neovrgljivimi akti, da je krajna policija v nekaterih mestih,

LISTEK.

Stenografski utrinki.

Spisal Mestibor Trebanjev.

Tesnopol, zabujen po Gabelsbergerju, je liki povodenj poplaval nemško zemljo. V vseh večjih krajih, kjerkoli je bila gojitev stenografije omogočena, snovala so se društva v prosvetanje mlade vede. Namen takih društev ali venčkov je bil v prvi vrsti navduševati mlajši zarod za domačo umetnost hitropisa, in delati reklamo mej svojimi rojaki z željo, da postane v teku let last vseh omikarcev. Nemci, uvidevši neprecenljivo korist te vede v javnem kakor tudi v zasebnem življenju in hotèci s tem pokazati, kako vedo ceniti delo svojega rojaka-izumitelja, oklenili so se je s toliko večjo gorečnostjo. V tem tiči ponajveč tudi vzrok, da se je stenografija v kratkem času v Nemčiji tako hitro razvila.

Vsestransko navdušenje za Gabelsbergerjev sestav nspotilo je nekateri možè, da so jeli izdajati raznovrstne, poučne in zabavne knjige, pisane v stenografskem pismu, ter jih širiti v omikanih kro-

gih. Na ta način se je iz neznatnih poskusov razvilo bogato stenografsko slovetvo.

Sveda so se tudi pri njih našli duhovi, kateri so izkušali tudi svoje lastne sisteme spraviti v veljavo, kar se jim je deloma tudi posreèilo. Tako je n. pr. Stolze s svojim sestavom poplaval prusko ozemlje. Vendar je poleg Stolzejevega in poleg drugih sistemov, ki štejejo v primeri z imenovanima malo privržencev, ostal Gabelsbergerjev sestav na krmilu. Sledeji pokazal se je i Slovanom v prevodih najprikladnejši.

Čehi so bili v tem oziru prvi, ki so ga prikjrožili priležno zahtevam svojega jezika. Po njih pa je našel tesnopol krepak odmev v Slovenih, kateri so bili zajedno mej Jugoslovani prvi, katere je vodila misel osnovati slovenski tesnopol.

Korist stenografije pri beleženju govorov pri deželnozbornem zasedanju upoznali so veljaki že pravočasno v kranjskem deželnem zboru. Radi tega so tedanji stenografi, opozorjeni po svojih predstojnikih, ugibali, kako bi se dal tesnopol prirediti za slovenski jezik. Sveda so bili to večidel le poskusi, ki so pa kljub temu mnogo obečali. S trdim prepričanjem, da tesnopol v teku nekaterih let vsekakor doseže svoj smoter, ustrojili so si do-

tičnega po svoje, kakor so vedeli in znali, da bodo zadoščal nujnim potrebam slovanskega jezika. — O dovršenosti dotičnih prevodov sveda ne moremo govoriti, ker so bili v naglici stvorjeni. — Vendar so se že s poskusi samimi mnogi opomogli iz zadrege. Tako je n. pr. komorni stenograf kranjskega deželnega zbora, Ivan Tanšek, stenografoval dolgo vrsto let vse deželnozbornske govore v slovanskem jeziku, po prevodu, kojega si je sam ustvaril po Gabelsbergerjevem sestavu. Pozneje so se razni nabraženci trudili, da bi preskrbeli dober prevod Slovanem. Tako je Kaprežovo predavanje l. 1864. rodilo obilo dobrega sadu in upanja na lepšo bodočnost. Slovenci stopivši po tedanjem predsedniku „Matice Slovenske“, dr. Costi, v dotiko s Čehi, so se dotičnih bratski oklenili ter po njihovem vzgledu jeli gojiti tesnopol. Vendar je stenografija precejšno vrsto let le životarila. Prevodom je manjkalo stalnih pravil, vsled česar je bila veda predana v roke ljudem, ki so sestave po svoja prikrejevali, prenavljali in popravljali. Pri taci razmerah sveda ni bilo mogoče misliti na razširjevanje tesnopolja, ker je celo onim, ki so bili voljni priučiti si ga, nedostajalo naučnih knjig.

(Konec prib.)

